

Uppmaning till alla katoliker
i Stockholms katolska stift
och alla människor av god vilja
med anledning av

VALET I SVERIGE DEN 13 SEPTEMBER 2026

JUSTITIA ET PAX
KOMMISSIONEN FÖR RÄTTVISA OCH FRED

Uppmaning till alla katoliker
i Stockholms katolska stift
och alla människor av god vilja
med anledning av valet i Sverige
den 13 september 2026

APRIL 2026

JUSTITIA ET PAX
KOMMISSIONEN FÖR
RÄTTVISA OCH FRED

Politiken som arena för att bygga Guds rike med socialläran som hjälp

SOM DÖPTA är vi kallade att låta alla relationer präglas av tron på sanningens Gud, hoppet i frälsningen genom Kristus och kärleken som viljan av gemenskapen med Gud som det högsta goda för alla människor. Så blir vi medarbetare i byggandet av Guds rike i tid och rum, allt för Gud att ensam fullborda vid tidens slut.

Politiken, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt, utgör därmed också arena för detta byggande, något som Andra Vatikankonciliet pastoralkonstitution *Gaudium et spes* lär oss.¹ Kyrkan uppmanar därför de troende att engagera sig i demokratiska val och söka påverka politikens inriktning genom att kandidera, att på annat sätt arbeta politiskt och, under alla omständigheter, att rösta i allmänna val. Det förutsätter att de troende informerar sig om de politiska alternativen i frågor som har betydelse för samhällets utveckling oavsett plats i valkampanjen.

1 Se till exempel T.J. White OP »Befrielse för fångar mellan övermod och förtvivlan – *Gaudium et spes* sedd på nytt«, rapport 9 i skriftserien »Tro och samhälle« från Justitia et pax i Stockholms katolska stift, december 2025.

I sin undervisning för att hjälpa de troende att forma sina samveten skiljer katolsk sociallära mellan absoluta värden och värden för den praktiska visdomen.

Värden för den praktiska visdomen

I frågor för den praktiska visdomen kan olika kristna med gott samvete, lika hängivna sin tro, ha skilda åsikter. Här återfinns det mesta som dagspolitiken handlar om: säkerhet, ekonomi, klimat, brottslighet, migration, socialförsäkringar, regeringsfrågan², och så vidare. Demokrati är inte en åsiktsgemenskap utan en ordning för fredlig lösning av värdekonflikter.

Som troende påminns vi emellertid om vad vi behöver beakta i den praktiska visdomens avvägningar, oavsett vilka sakliga ståndpunkter vi slutligen landar i, av sociallärans principer solidaritet, subsidiaritet och strävan efter det gemensamma goda. Det senare innefattar omsorgen om både varje persons växt i alla väsentliga avseenden – inte bara materiellt utan också till exempel andligt och kulturellt – och allas möjligheter till denna växt.

Denna förståelse av det gemensamma goda bör vara ett sökljus när katoliker bedömer politiska partier och kandidater i valet i Sverige utifrån den praktiska visdomens frågor. Och det gäller både konkreta ställningstaganden och sätten att tala om dem, inte minst om människor som på olika sätt direkt berörs av de politiska besluten.

2 Det vill säga frågan hur den egna rösten påverkar vem eller vilka som bildar regering (efter att hänsyn tagits till vad som i det följande sägs om påverkan av lagstiftning i någon fråga som rör absoluta värden).

Absoluta värden: det svaga och oskyddade livets okränkbarhet

Men gränsen för vilka ställningstaganden som är moraliskt försvarbara sätts av de absoluta värdena, som måste vara uppfyllda för att mänsklig växt överhuvudtaget ska vara möjlig, det vill säga för att det alls ska kunna finnas en praktisk visdom att använda.

Ett grundläggande, absolut värde är varje människas rätt till liv från befruktningen till den naturliga döden. I socialläran utgör denna rätt grundfundamentet för personalitetsprincipen eller principen om den mänskliga personens värdighet. Denna grundprincip motiverar Kyrkans engagemang för mänskliga rättigheter, rättvisa och fred liksom för omsorgen om hela den fysiska skapelse som också ger mänskligheten dess levnadsbetingelser.

I encyklikan *Evangelium vitae* (1995) beskrivs personalitetsprincipens nödvändiga tillämpningsområden av den Helige påven Johannes Paulus II. Den okränkbara värdigheten hos varje mänsklig person kommer av att varje människa från första början är skapad till Guds avbild, och att Guds Son genom sitt människoblivande har velat förena sig med varje människa, vilket gäller oaktat hur många av de mänskliga förmågorna som de facto är aktualiserade. Det bekräftades senast av Dikasteriet för tros läran i deklarationen *Dignitas infinita* (2024).

Båda lärodokumenterna fördömer därför tydligt, på ett för de troende bindande sätt, både abort och dödshjälp som allvarliga kränkningar av den mänskliga värdigheten bara genom vad dessa företeelser är i och av sig själva. Oavsett motiv och konkret utformning hotar abort och dödshjälp rätten till liv för de allra

svagaste som inte kan värna denna rätt av egen kraft. Och rätten till liv är den hörnsten på vilken alla andra mänskliga rättigheter vilar.

Den primära urskillningen: Hur kan rösten påverka lagstiftningen i frågor om absoluta värden?

En grundlagsförändring som skriver in vad som kallas »rätten« till abort i Regeringsformens rättighetskatalog vilar i skrivande stund för att i en andra och slutlig läsning godkännas av den riksdag som väljs i höst. Detta innebär att man grundlagsfäster en ordning där över 30 000 ofödda barn mister livet varje år. Alla nuvarande riksdagspartier står bakom detta förslag liksom de står bakom gällande svensk abortlagstiftning. Att abort på så sätt betraktas som en politisk självklarhet är något som Kyrkan djupt beklagar, och alla människor av verklig, god vilja med henne.

I fråga om dödshjälp finns det däremot fortfarande skillnader mellan de etablerade, och även efter valet förväntade, riksdagspartierna. Kampen mot dödens kultur – där det avsiktliga förorsakandet av svaga och sköra personers död ses som en önskad problemlösning – och dess ande, är fortfarande inte politiskt avgjord i fråga om livets slut. Det finns de riksdagspartier som tagit aktiv ställning för att staten förut-sättningslöst ska utreda legalisering av dödshjälp.³ I länder som har infört dödshjälp har sådana utredningar varit ett första, nödvändigt steg. Men det finns också riksdagspartier som motsätter sig utredning och avvisar dödshjälp som sådan.

3 Genom beslut på partikongress/-stämma eller motsvarande och/eller formell partimotion i riksdagen.

Eftersom våra samveten alltså är bundna av Kyrkans lära om absoluta värden är det till att börja med en skyldighet för katoliker att söka partier och kandidater att lägga sin röst på så att något av de absoluta värdena kan värnas i den konkreta lagstiftningen under mandatperioden 2026–2030.

Då riksdagen stiftar lag är det rimligt att betrakta rösten som en avsiktsförklaring för just konkret lagstiftning. Den egna rösten saknar möjlighet att påverka lagstiftningen för något av de absoluta värdena om alla partier och kandidater kan antas agera precis likadant i alla aktuella omröstningar, eller om inget parti/ingen kandidat som på något av områdena vill värna de absoluta värdena kan antas klara spärgränsen för att komma in i riksdagen. Bara under dessa förutsättningar bör rösten i riksdagsvalet behandlas som en ren opinionsyttring och då förstås ses som en profetisk handling.

Den andra nivån urskillning: hur upplyser tron den praktiska visdomens frågor?

När vi har fullgjort vår skyldighet att göra vad vi kan för att med vår röst påverka konkret lagstiftning om absoluta värden under kommande mandatperiod, väljer vi som katoliker parti och kandidat utifrån vår praktiska visdom. Denna upplyses av tron genom de principer socialläran lär oss att beakta inom respektive politiskt område och de råd som Kyrkans läro-

*ämbete, med påven och biskoparna i förening med honom, ger.*⁴

Efter att ha låtit tron upplysa den praktiska visdomen gör var och en sitt val av parti och kandidat utifrån en viktning av frågor och en sammanvägning av värderingar och hållningar där också sekulärt grundade idéer, som politiskt-ideologiska överväganden, har sin plats.

För den troendes överväganden inom den praktiska visdomens fält står den egna röstens möjlighet att påverka riksdagens lagstiftning och bindande beslut i regioner och kommuner på likvärdig nivå som betraktandet av rösten som ren opinionsyttring.

Konfessionella skolor har rätt att få finnas

En viktig fråga att särskilt lyfta fram, som ett delområde av utbildningspolitiken som ser ut att bli en valfråga också 2026, rör föräldrars ansvar för barnens uppfostran och därmed rätten att påverka barnens utbildning. En rätt som slås fast i internationella konventioner. Praktiskt uttrycks den i villkoren för konfessionella skolor.

Det finns förstås ingen »katolsk« ståndpunkt om hur det konkreta systemet för skolpeng och friskolor ska vara utformat, då det är en fråga för den praktiska visdomens urskillning. Däremot följer det nödvän-

4 För en genomgång se till exempel »Compendium of the Social Doctrine of the Church« (engelska, 2004), https://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_en.html, och »DoCat – vad skall vi göra?« (svenska, Catholica förlag, 2017).

digt ur synen på samvets- och religionsfriheten som mänsklig rättighet att konfessionella skolor ska vara möjliga att välja.

Staten har en legitim rätt, som finansiär av utbildningen, att föreskriva en gemensam läroplan för alla skolor, där själva undervisningen är konfessionsfri. Staten har därför också både rätt och skyldighet att utvärdera undervisningens resultat i relation till ett sådant fastslaget gemensamt golv för kunskapsförmedling, liksom förstås rätt att föreskriva åtgärder för förbättringar. Oavsett skolornas inriktning och huvudman. Men politiska krav på att hela utbildningen ska präglas av frånvaro av konfessionella inslag, konkret alla aktiviteter i skolan utanför lektionstid, är inte legitima. Sådana krav kränker föräldrarnas rättigheter och försvårar deras skyldigheter gällande barnens uppfostran.

I sammanhanget kan påpekas att svenska politikere och myndigheters prioriteringar i fråga om vad som granskas och kritiserats i skolan, och vad som förbigås med tystnad, ibland är mycket förvånande. Det visar varken på förnuft eller på öppenhet för den gode Anden när tid och kraft ägnas åt sanktioner mot bordsbön vid skolluncher eller välsignelser vid skolavslutningar, medan uttryck för Pride- och transideologi fritt och oemotsagt kan göras till obligatoriska inslag i själva undervisningen.

Ett förhållningssätt till olika åsikter upplysta av samma tro

Både *Gaudium et spes* och den Helige påven Paulus vi⁵ har varnat för att identifiera det egna sättet att fälla omdömen i praktisk visdom och de egna åsikterna med katolsk tro. Den levande, det vill säga frälsande, tron märks i hur den troende handlar, inklusive politiskt. Men tron överskrider politiken. Två lika goda katoliker, som låtit sin praktiska visdom upplysas lika mycket av tron, får och kan därför komma till helt olika partipolitiska slutsatser inom alla den praktiska visdomens fält. Så länge deras samveten har tagit hänsyn till de principer som tron, enligt socialläran, manar oss att beakta.⁶

Kärleken till nästan, det vill säga viljan av det bästa för den andre bara som andre, visar sig inte i sympati för allt som nästan gör eller tycker, och alltså heller inte i gemensamma politiska åsikter. Istället uttrycks den av en hållning som respekterar den andres goda vilja och omdömesförmåga. Även om han eller hon

5 *Octogesima adveniens* (1971)

6 Se exempelvis skattepolitiken, där socialläran säger att vi både ska beakta skatternas förmåga att finansiera offentliga åtaganden och hur skatterna påverkar möjligheten att försörja sig och sin familj på eget arbete och främjar utvecklingen av ekonomin som helhet. Se också till exempel migrationspolitiken, där socialläran säger att vi både ska beakta vår skyldighet att hjälpa människor på flykt, vilket kan ske på flera sätt, och förutsättningarna för en stat att ge en sådan hjälp, och på ett sådant sätt, som också möjliggör för en samhällsgemenskap att förverkliga andra, legitima åtaganden. Val av parti och kandidat, det vill säga politik att stödja, gör vi utifrån en vägning av dessa principer mot varandra, vilken kan utfalla på olika sätt för olika personer.

har en annan partipolitisk uppfattning, utifrån annorlunda avvägningar genom den praktiska visdomen. Med ett sådant förhållningssätt ser man nästan som man ser sig själv. Bara så kan vi motverka en osund polarisering, även om vi röstar på olika partier och kandidater och har olika politiska åsikter.

Stockholm den 15 april 2026

För Rättvise- och fredskommissionen, Justitia et pax,
i Stockholms katolska stift

p. Thomas Idergard SJ
Ordförande

Dr. Ludwig Gelot
Generalsekreterare

OM JUSTITIA ET PAX

Kommissionen för rättvisa och fred, Justitia et Pax, är ett organ i stiftet verksamt i frågor kopplade till den katolska socialläran. Kommissionens uppgift är främst att ge biskopen råd och att främja kunskapen och engagemanget bland de troende i stiftet om socialläran och näraliggande frågor kopplade till hur den katolska tron får prägla den kristnes relationer till sin omvärld, nära och långt bort. Kommissionen representerar också stiftet i både nationella och internationella, liksom i både inom- och utomkyrkliga, sammanhang relevanta för dess ansvarsområde.

